

hævet; og vi tør haabe, at den kjøbenhavnske Befolkning nu selv erkjender, at det var Ret.

Men nu føreligger det samme Princip, nu er der atter Tale om at hæve en Indskrænkning, som ikke engang er saa begrundet i streng Ret, og ikke mere i Billighed, end hiin Frihed var: og nu bliver Principets Gjennemførelse til Fordeel for den Kjøbenhavnske Befolkning. Skal denne Befolkning, og navnlig den uformuende Deel deraf, som meest maatte lide under Bernepligtsloven, skal den da ikke have Ret til at fordrø, at vi nu til Lettelse for den anvende det samme Princip, som vi dengang anvendte til dens Bebyrdelse? Jeg mener jo! (Hør!) Og derfor skal jeg ganske slutte mig til det Forslag, som den ærede Rigsdagsmand for Præstø Amts 4de District (Grundvig) har erklæret at ville stille, nemlig, at der iftedetfor „Aaret 1860“ sættes „Aaret 1851“.

Nothe: Jeg skal saameget mindre opholde mig ved det egentlige Retspørgsmaal, som det allerede er behandlet af nogle af de foregaaende Talere, og som jeg overhovedet ikke vil tilegne mig nogen afgjort Mening med Hensyn til denne juridiske Deel af Sagen. Mig forekommer det imidlertid, saavidt jeg kan domme i den Henseende, aldeles klart, at der ikke kan være Spørgsmaal om nogen saadan juridisk Ret, at Bagerne, dersom Sagen, som det er foreslaaet af andre ærede Talere, skulde gaae til Domstolens Afgjørelse, vilde kunne vinde den. Men jeg kan heller ikke nægte, at selv om Sagen saaledes kom til Domstolens Afgjørelse, og Bagerne tabte, saa forekommer det mig dog ikke, at Retfærdighed og Billighed derved var fæet fuldkommen Fyldest, ved at Rettighederne uden videre ophørte strax uden noget som helst videre Hensyn til Bagergaardens Giere. Den ærede Indenrigsminister, som har forelagt Lovforslaget, yttrede igaar i Begyndelsen af sit Foredrag, at det var et Billighedshensyn, at Bagerne skulde have en vis Erstatning, og han betragtede det som en saadan, at Rettigheden endnu skulde vedvare i 10 Aar. Tvende ærede Talere: nemlig de ærede Rigsdagsmænd for Holbek Amts 1ste (B. Christensen) og Kjøbenhavns 3die District (S. C. Larsen) have allerede gjort opmærksom paa, at deri ikke laa nogen Erstat-

ning; og jeg troer, at de have fuldkommen Ret, endskjøndt de opfattede Sagen paa en anden Maade end jeg. Thi saafremt dette skulde være en Erstatning, maatte det være, fordi den nærværende Indskrænkning i Bagernes Antal satte de nærværende Giere af Bagergaardene istand til at have en saadan Fortjeneste, at de deraf kunde have et Overskud, hvorved de kunde indvinde det Fornødne for at dække det Tab, som Forandringen vilde medføre. Dette troer jeg ingenlunde at være Tilfældet; thi det forholder sig saaledes som den ærede sidste Taler (Schack) nævnte, at Privilegierne her som alle Steder ikke have bragt dem Fordeel, som besad dem, men kun medbragt Tab for alle Parter. Jeg troer imidlertid, at vi, for at opfatte denne Deel af Sagen, som idetmindste efter min Anskuelse vil have væsentlig Indflydelse paa den Maade, hvorpaa vi søge at afgjøre den, nærmere maa undersøge, hvorledes det factiske Forhold egentlig er i denne Henseende. Dette skal jeg forsøge at gjøre saa kort som muligt, medens jeg dog ikke kan indskrænke mig i saa Tilfælde til Bagerne alene, men maa tillade mig ganske kort at inddrage nogle andre af de Industriegrene, som beskæftige sig med Tilvirkningen af Brødet. Det er nemlig efter min Anskuelse et Factum, som ikke kan benægtes, at, uagtet de Beregninger, som i denne Anledning ere anstillede paa flere Steder, maaskee kunde være noget overdrevne, saa er virkelig Brødet i Kjøbenhavn dyrere, end det efter det naturlige Forhold behøvede at være. Aarsagen hertil ligger vistnok tildeels i Mangelen paa industriel Dygtighed, paa Capitaler og Driftighed hos Vedkommende, endskjøndt dog ogsaa Bestræbelserne i de senere Aar have vlist, at der gives meget hæderlige Undtagelser herfra. Men denne Deel af Sagen troer jeg mindre at vedkomme os her; hvorimod vi nærmere maae blive staaende ved den Indflydelse, som Lovgivningen har udøvet. Hvad nu dennes Indflydelse paa de Industriegrene, som beskæftige sig med Tilvirkning af Brødet her i Kjøbenhavn, angaaer, fremtræder det ganske mærkelige Phænomen, at, medens man allerede for længe siden tildeels har indseet, at alle de unatur-